

वसुमासोतिपराधाध्वयते वा... इत्यावेतनायः उक्ताहसुनम
 पुः स्वः ह्यरित्यादौ नातादेवाः पुत्रो भ्राताकोभवतः कथं भतनोः पुत्रोः धाताः परयात्तनच
 उग्रो गरोरापुनमः गत्तकैर्तिरिगवधमासाः प्रत्ययः कालेन
 कः सच भर्तारि ॥ तद्वसौ ॥ धातेः ॥ पत्ता ॥ कृतः ॥ च सोऽः कृत इह ॥ न द्वे न दोषः
 वित्ता ॥ गोपापिता ॥ गोपिता ॥ गोपु ॥ इव स एव गेरिव उ वामननितस्य
 दुः ॥ कोभिता ॥ कोधु ॥ विधिता ॥ विधु ॥ सहिता ॥ सो ॥ उ ॥ दीपिता ॥ दीपु ॥
 सल्ला ॥ प्रवोच ना को ॥ पाचकः ॥ भावकः ॥ आलोपुक ॥ दापकः ॥ जे
 नकः ॥ खेकः ॥ दनिद्रापकः ॥ कदोः ॥ त्रिगविंश ज्ञः प्रत्ययैरित्ता ॥ क
 ता ॥ कोकः ॥ रामकः ॥ निधानकः ॥ कोनेः कर्तै यो दिष पात्तै त इ रज
 प्र र्जना ॥ नाह्युपकोत्तेः ॥ क्षिपः ॥ वधः ॥ वतः ॥ प्रोक्तै ताभ्य स्व ॥ पि
 यः ॥ विनः ॥ ता ॥ उपसर्गज आदेनात्ता ॥ प्रदः ॥ तुल्यः ॥ पविन निग्रहदे
 पदाकापि द्वापुमास विमुयायत अनुकूलविपुष द्वा पाये भाविनो मेपुत्रास्तं वरा
 उग्रदधिपत उक्तमने उग्रदन्तै य

अक्षः॥ लाघः॥ दापः॥ धायः॥ कोर्धः॥ रा॥ कर्म रापुपपदेधातो न रा॥ कुम्भकानः॥ ज्य
 न्यकायः॥ कृवांमाभ्यस्व॥ स्वर्गिहापः॥ तेजुवापः॥ चम्पनापः॥ धीलिंका
 मिजध्यावरिधनीक्षिप्पेराः॥ मांसशीला॥ मांसकाना॥ मांसनधा॥ कल्या
 रायाया॥ धैधमा॥ सुखपतीधा॥ आलोडः॥ कर्म रापुपपदेधादन्ता दुः॥ गोदः॥
 धनदः॥ पाक्षिः॥ नान्निच॥ नान्पुपपदेधातो दुः॥ द्विपः॥ ग्रहस्पः॥ निरिषः
 पादपः॥ शुचः॥ शुचन्द्वेतीतिशुदः॥ उन्नतो लोपोमुच्चाडा जेगमो॥
 उन्नगः॥ उन्नदुः॥ विहापलोविहामुच्चाडा जेगमो॥ विहजः॥ विहदुः॥ भुजतु
 चपोर्मुन्वा॥ भुजगः॥ भुजंगः॥ भुजगः॥ भुजगः॥ भुजगः॥ भुजगः॥ भुजगः॥ भुजगः॥
 कापः॥ प्रज्यः॥ प्राक्ः॥ प्रहः॥ तुन्दशोकपोः॥ परितुन्दपरिमजोऽलशः॥ शो
 कापनुदः॥ सुखस्पाहती॥ मूलविभुजोदः॥ मूलविभुजतीति
 पलुषेसा॥ सा॥ विभुजोदः॥ मजोपनुदोदालसुखाहनरा॥
 निशोकापनुदः॥ १

मील

ना

॥२॥

नपुंसानिः॥पचादिनः॥नन्वादिर्पुः॥रवहोदिसिनिः॥पचः॥चदः॥चनः॥चतः॥पतः॥चरि
चलिषतिवदन्तांकादित्वं पूर्वसागुप्रत्ययेपरे॥चराचनः॥चलाचलः॥पलापतः॥वेदावदः
हनेर्हस्पद्यत्वेच्च॥चेनाचनः॥गोचर्जिजुवाचोयुदीर्घश्चपूर्वत्वा॥पादपटः॥हलः॥पाठः॥ने
न्दनः॥रामनः॥दृष्टराः॥साधनः॥वर्द्धनः॥शोभनः॥रोचनः॥राचनः॥सहनः॥क्षप
नः॥दमनः॥जल्पनः॥नवरांसात्वंनिष्ठात्पम्॥ग्राहिः॥उत्साही॥उन्मासी॥घ्रापी॥
स्यापी॥पापी॥कम्पनी॥अप्योच्ये॥अवादी॥अपराधी॥दृष्टादेः प्राः॥दृष्टाणां
आधेयं प्राः॥शितिचतुर्वर्त्त॥चतुर्वर्त्तिवादिषु युक्तानामुक्तं तच्चित्तिपदे भवति
पश्यः॥क्षपः॥धमः॥जिघ्रुः॥पिबः॥ब्रुः॥संज्ञापाङ्क्तिः॥व्याचुः॥अनुपसर्गिभ्यो लि
पचिदधारिपारिच वेष्टुदेजिचेतिसात्ति साहिभ्यः प्राः॥लिपः॥विन्दः॥धातपः॥पादपः॥
वेदपः॥उदेजपः॥चेतपः॥सतसुखे॥सातपः॥साहपः॥नेतिपेः॥नेतिपेः॥जवादि
बुविन्दः संज्ञापाङ्क्तः॥गोविन्दः॥अरविन्दम्॥दाम्भाजोर्गी॥ददः॥दधः॥जलादेरीः॥
नपाचल इति प्रकाशितं

अविभुजोऽयः॥ कुध्रः॥ सहो ध्रुः॥ गिलः॥ गच्छकः॥ साधगः॥ सामगापि॥
 गुणादी ध्रुः॥ सुकापी॥ शीघ्रपी॥ अद्ये॥ नास्ति कार्यं चाकारणं कानोपत्यं
 अस्मिन् नः॥ स्था॥ केव च ह्यः॥ कुमपः॥ कुचवेनः॥ कुचवनी॥ पुनः सनः॥ अयं स
 नः॥ पोश्चरायः॥ उद्वक्षयः॥ शक्तिः गुरुः॥ पुजार्हा॥ सा मेव मोहस्ती॥ कुंही ज
 पः॥ अक्षयकः॥ पदास्वनी विद्या॥ आक्षयः॥ वचनकेनः॥ कर्मिन्मः॥ दिव
 कः॥ इक्षुखि॥ नास्ति कार्यं च॥ श्वितिपदस्य॥ श्वदंतेपरेऽनद्यप्यस्य पूर्व
 पदस्य पुनः॥ प्राकृतकेनः॥ सप्तमकविः॥ फलानि गृह्णाती॥ सति फलेऽग्रहिः॥ फलं
 स्पेक्षतलं निपापतजात॥ इतिहनिः॥ नाथे ह्येतोति जायहनिः॥ देवापिः॥ वा
 तापिः॥ संविक्रयः॥ कूलं कथानदी॥ मूलं कथः॥ वचनं कथः॥ वाचं यमादयो॥
 निपात्याः॥ वाचं यमः॥ पुनन्दनः॥ द्विषत्पः॥ पिपेतपः॥ कुपिः अति॥ उदं

केव हि साधुः॥ वाक्पुत्री रमलत्वनिपापिनि॥ नास्ति सा ननुः॥
 जौलवती॥

करोति॥ विप्रत्रा करोति॥ विप्रसात् करोति॥ विप्रत्रा संपद्यते॥ विप्रसात् संप
 द्यते॥ देवमनुष्यपुत्रपुत्रमर्त्ययोवात्रा॥ देवैर्वाक्ये॥ देवैर्वन्द्य॥ देवैर्देव
 नयो॥ आद्यसुभगस्त्वपलितनन्नाधुपिप्रेतु-चर्यैष्वपदेतु कनः कन ४
 शोऽर्थेऽप्युदप्रत्ययः॥ अनाद्यमाद्यं कुर्वन्त्यनेनाद्यं कनशाम्॥ भुवः
 शिवसुसुकजो कलनि॥ अनाद्यमाद्यो भवति॥ आद्यमविद्युः
 आद्यं भावकः॥ आत्मानं निष्कलनिवनिष्कः॥ नान्युपपदे आदंता
 द्युक्तेते भवन्ति॥ सुदमा॥ स्यान्मि॥ तादो किति दिसामा स्यान्मिर्भ
 वतिषाद्वाक्चि अविद्याधागेहा कपिवती नानिः किति हसि कपिवान
 उक्तेति॥ सुपीवा॥ वृत्तपीवा॥ अनादंतादपि॥ सुकर्म॥ हस्तसपिनि

स्येहर्षोपः २

तन्मन्त्रावेकम्वस्ति योगेनाम्नस्थिः ॥ च्यौर्दोर्ध्व ईचास्या चोपनेऽवर्त्तस्य ईशुतो
दूर्ध्वः ॥ मिथुनीकनराभः ॥ शुकीभावः ॥ सहायो स्यात् ॥ शुचीभवति ॥ हेतुकतम् ॥
द्यौः सलोपः ॥ सुमलीभावः ॥ अरूकगेति ॥ चक्षूकगेति ॥ सुचेलीकगेति ॥
नहीभवति ॥ विनजीकगेति ॥ कचिदु ॥ दुःखाकगेति ॥ सुखाकगेति ॥
शान्चाकगेति ॥ द्विगुणाकगेति ॥ बीजाकगेति ॥ अमपस्य चोवीत्वं न ॥ दो
षाभूतमहः ॥ दिवाभूतागतिः ॥ हसात्मन स्यात्पत्यपकारे लोपस्त्वो ॥ ग
र्जाभवति ॥ श्रीकृतः ॥ भात्रीकगेति ॥ चिद्विषये सादा ॥ सात्पदायोः सस्य
वत्वं न ॥ अग्निनाम्नवति ॥ अग्नीभवति ॥ सम्पदकोजे च ॥ जलसात्संपद्यते
अधीने ॥ राजसात्संपद्यते ॥ राजसात्कगेति ॥ देवेनावा ॥ विषाधीने देवे
कर्तितस्य पुनः केकेराभाम् ॥ ५

श्रीशकारे एवमप्यम् ॥६

ललितुक्का॥ इरा गले॥ प्रातनित्वा॥ वनिपिनमत्तात्तं प्र॥ विजावा॥ चो
रा॥ अवावा॥ पाचद्ववा॥ गजयु धा॥ सुत्वा॥ धीवा॥ कोवा॥ कि॥ पातोः
कर्मकृत्॥ अतिनचित्॥ सोममुत्॥ सोमपाः॥ सर्वेद्व॥ इत्त॥ किपिनवि
प॥ पतयु कटपु जुग्रीरादीर्वा॥ इत्तं प्रसातन सोच॥ वाक्॥ इति क
सेर्वा॥ अमादे॥ इत्तं प्रसातन सोच॥ वाक्॥ इति क
कटपु॥ जुग्रीरादीर्वा॥ इत्तं प्रसातन सोच॥ वाक्॥ इति क
दीर्वा॥ अमादे॥ इत्तं प्रसातन सोच॥ वाक्॥ इति क
कटपु॥ जुग्रीरादीर्वा॥ इत्तं प्रसातन सोच॥ वाक्॥ इति क
दीर्वा॥ अमादे॥ इत्तं प्रसातन सोच॥ वाक्॥ इति क
कटपु॥ जुग्रीरादीर्वा॥ इत्तं प्रसातन सोच॥ वाक्॥ इति क
दीर्वा॥ अमादे॥ इत्तं प्रसातन सोच॥ वाक्॥ इति क

३॥ अत्रात्किं तस्य न तत्र ३

सर्वसज्जनरुहो यतिभ्यः॥ सोत्तमाप्रतिष्ठः॥ प्रो वमद्विषापित
तः॥ स्वर्गमद्विष्टितः॥ हविमुपासितः॥ हविदिनमुकोषितः॥ त
मनुजातः॥ कथमात्रः॥ जगदनुजौ सः॥ लोकातेदः॥ अमुप
धात्सेरुको वाकितः॥ ध्याततत्र॥ ध्यातितत्र॥ प्रमुदितः॥ प्रमु
प्रमुदितः॥ साधुः॥ प्रोः स्वदिनिदिस्वदिध्व
पूः से ते मे लचतृकिनेन॥ शपितः॥ इषितकान्नमः॥ वि
दितः॥ प्रस्वेदितवान्॥ धर्षितः॥ धर्षितवान्॥ चवः॥ चोमे
मर्षितः॥ मर्षितवान्॥ प्रोवाचितस्तस्योदः॥ प्रवितः॥ पितः॥

ब्रह्मन तत्त्वं तपो वै दीव्यं त्वा विप्रः प्रजापतिः इति विश्वः २

या जी॥ पितृ नृणां जी॥ उद्भवो जी॥ जनेषु॥ स्थामिदं पुराणि॥ किञ्चि
दा॥ धातो नृते काले श्री ले चेतो॥ ब्रह्महा॥ येनाहा॥ वचन॥ सुहोत्र॥
कर्मकृत्॥ पापहृत्॥ अग्निवित॥ सोमसुत॥ पञ्चा॥ सरसि जम्भ॥
सत्तो जम्भ॥ संस्कात्रजः॥ प्रजा॥ अजः॥ द्विजः॥ पवित्रः स्वातापनि श्वः॥
मोमिवत्॥ धातो नृते काले स्तौ॥ को वाव कापि प्रोः कर्त्तृ न क
वेत्तुः॥ स्नातम्भ॥ कृतः कटः॥ विष्णुर्विश्वकृतवान्॥ गत्व पादक
म्भको त्वा त्ति मोमाव कर्म शोचन्ति॥ अंजं गतः॥ स्थितः॥ भनं
भसद्भिर्भिन्ने दीर्घः को वा॥ पञ्चा॥ कृतः॥ प्रियं पश्येत्सुता

पविलवान्॥ पूतवान्॥ किलः॥ उवशीत्यद्वरणीता च प्रविशिभ्यां च
 पत्रस्थानि इ शन॥ भूतः॥ चतः॥ श्रितः॥ प्रवपतिः संप्रसायका
 दीर्घः॥ शूनः॥ वेजोद्वलः॥ उत्तमः॥ आदीक्षितः॥ आदीक्षित इदि
 तश्च मेरुवत्त्वोर्जद्व॥ जितान्तकेवलमेमानेऽपि॥ जितान्त
 तूनां मतिबुद्धिप्रजापानां च वलमेमानेऽपि तत्॥ दत्तत्
 जोद्वलः॥ दकाः॥ अत्र स्थितस्तत्त्वत्वं दकाः॥ तत्त्व
 मिन्नं॥ आवेकमेति चादितः॥ मेरुवत्त्वमेति दुः॥ मे
 दितः॥ मिन्नः॥ प्रवेदितः॥ प्रवेदितः॥ प्रवेदितः॥ प्रवेदितः॥
 राशोमतः पुं इः इष्टः पूजितः तैरिष्यमाणा दत्तमेति

॥ ५८ ॥
 ॥ ५९ ॥
 ॥ ६० ॥
 ॥ ६१ ॥
 ॥ ६२ ॥
 ॥ ६३ ॥
 ॥ ६४ ॥
 ॥ ६५ ॥
 ॥ ६६ ॥
 ॥ ६७ ॥
 ॥ ६८ ॥
 ॥ ६९ ॥
 ॥ ७० ॥
 ॥ ७१ ॥
 ॥ ७२ ॥
 ॥ ७३ ॥
 ॥ ७४ ॥
 ॥ ७५ ॥
 ॥ ७६ ॥
 ॥ ७७ ॥
 ॥ ७८ ॥
 ॥ ७९ ॥
 ॥ ८० ॥
 ॥ ८१ ॥
 ॥ ८२ ॥
 ॥ ८३ ॥
 ॥ ८४ ॥
 ॥ ८५ ॥
 ॥ ८६ ॥
 ॥ ८७ ॥
 ॥ ८८ ॥
 ॥ ८९ ॥
 ॥ ९० ॥
 ॥ ९१ ॥
 ॥ ९२ ॥
 ॥ ९३ ॥
 ॥ ९४ ॥
 ॥ ९५ ॥
 ॥ ९६ ॥
 ॥ ९७ ॥
 ॥ ९८ ॥
 ॥ ९९ ॥
 ॥ १०० ॥

चललोपइभावेनिइभाकेनियस्यते१ दासपुतजले१

॥६॥

वृषपुत्रको॥ वृषः॥ विधातः॥ अन्वचर्चितः॥ विशासितः॥ दहदहिव
हो॥ दहः॥ दहः॥ स्पृष्टपल्लोः॥ दहिको दहिकोऽन्यः॥ बहवहिवहो॥ प्र
भोपुत्रदहः॥ पुत्रिवहिवहो॥ पुत्रिवहिवहोऽन्यः॥ कृष्णगुणोऽकृष्ण
कृष्णोमोहः॥ कृष्णोमोहः॥ कृष्णोमोहः॥ कृष्णोमोहः॥ कृष्णोमोहः॥ कृष्णोमोहः॥
नृजः॥ अविश्वरूपोऽविश्वरूपः॥ अविश्वरूपोऽविश्वरूपः॥ अविश्वरूपोऽविश्वरूपः॥
अविश्वरूपोऽविश्वरूपः॥ अविश्वरूपोऽविश्वरूपः॥ अविश्वरूपोऽविश्वरूपः॥
आरोप्रपितंवा॥ दंतोदयोवालिवात्यते॥ दंतः॥ दंतितः॥ शंतः॥ श
मितः॥ पूरुषः॥ पूरितः॥ दासदाने॥ दत्तः॥ दासितः॥ स्पृष्टः॥ स्प
शितः॥ दहः॥ दहः॥ दहः॥ दहः॥ दहः॥ दहः॥ दहः॥ दहः॥ दहः॥ दहः॥
अध्वरुनिपात्यते१ अध्वरुनिपात्यते२

नल्यं नि
गल्यं ले
गल्यं
ले पल्यं

गमोत्पत्तेः ३ दन्तिद्रादुर्गलो २

न्यस्यात् ॥ गमहनविदविशदृशां ॥ वा ॥ वभृशन् ॥ वृषोवृक ॥ वभृषः
 आदिकृन् ॥ आत्रिवा ॥ ददिकृन् ॥ ददत्रिदिकृन् ॥ वस्योलेकतेइभा
 वः ॥ श्यादुषः ॥ जक्षि ॥ कान् ॥ जक्षिवा ॥ जगन्वा ॥ जन्निवा ॥ जव
 १० व्वा ॥ जघुषः ॥ विविदिवा ॥ विविद्वा ॥ विविदुषः ॥ विविशिवा ॥
 विविश्वान् ॥ ददशिवा ॥ ददश्वान् ॥ ददशुषः ॥ इजिवा ॥ इजुषः ॥
 १० सेदिवा ॥ उषिवा ॥ उषुषः ॥ शुश्रुवा ॥ शुश्रुषः ॥ शतृषा ॥
 नोतिप्रेवक्रियाप्राप् ॥ क्रियाप्रागम्यमानापांधातोः शतृषा
 नोभवतः ॥ नोचतिप्रेवत् ॥ पचन्नाति ॥ पठन्तिष्ठति ॥ गापु
 न्गच्छति ॥ सुगच्छति ॥ सतः पचस्पृशगमः स्यात् ॥ पचभावः

प्रायः वा तिलितः

रुद्रसुचिः

उषितः॥ आनः॥ अमृतः॥ तूर्कः॥ लघितः॥ संवृष्टः॥ संवृष्टितः॥ आस्वा
नोः॥ आस्वनितः॥ रुष्टम्॥ रुष्टितम्॥ लोभः॥ अपचयितः॥ अपचितः॥ प्यो
मलः॥ पीनः॥ पीनम्॥ सुखम्॥ रुद्रोऽस्वः॥ कृतितः॥ प्ररुज्जः॥ निजदीपात्तः
भ्यां स्नाते स सवः कौशले॥ निष्ठातः॥ शस्त्रम्॥ न द्रष्टुः॥ स्यैष्यति भ
धरायै॥ चिकनरोऽपितः॥ ॐ॥ मुकुन्दस्पासितमिदं निदं पातं नम
पतेः॥ मुकुमेतदननास्येत्पूज्योऽप्योदितः॥ १॥ जीयेते नरः॥ जनन
जननौ॥ कसुकारो रावेवत्॥ धातो नतीते काले सते भवत लोचप
पाननं रावेवत्॥ द्वितम्॥ चक्रितम्॥ चक्रुषः॥ चक्रुषम्॥ चक्राः॥
वभञ्जम्॥ जजागृवम्॥ द्वितसत्ये कस्वगादन्तादुत्तस्ववत्तादिना
नजलेपाम्

इह भाव
श्च नि
पातते

कुं३

दृ५

दा५

विष्णुः प्रोवेवेति संसायति ३

॥११॥

अर्धः पूजापानाश्च हिन् ॥ श्रीलेतन् ॥ कटंकर्त्तौ ॥ हर्त्ता नित्य ॥ इत्यु
 सुकु ॥ श्रीले ॥ अलंकनिसुः ॥ निनाकनिसुः ॥ प्रजनिसुः ॥ जिमुके
 न्द्रो ॥ जिमुः ॥ भूमुः ॥ ग्लामुः ॥ गृधुः ॥ धंमुः ॥ क्षिपुः ॥ वि
 सुः ॥ वाकोकराः ॥ श्रीलेऽर्थे वाकडडकरापुत्पयाः ॥ अल्यकः ॥ मि ॥११॥
 धाकः ॥ कुम्भेदने ॥ कुम्भकः ॥ लुयाचोये ॥ लुयाहाकः ॥ वनकः ॥ वन
 मिधायाम्बापाम् ॥ निम्बुः ॥ आधोषः ॥ चिकीर्षुः ॥ लातुकः ॥ पातकः ॥
 पातुकः ॥ स्थापुकः ॥ भातुकः ॥ वसुसेवने ॥ वर्धकः ॥ वातुकः ॥ कौमुकुः ॥
 गामुकः ॥ शातुकः ॥ शद्वन्दोरातुः ॥ शातुतः ॥ वन्दुतः ॥ सुहिमहि
 पतिदमिनिदाग्याश्रमाश्रीडम्भालुः ॥ स्वरहातुः ॥ गृहहातुः ॥
 आघातुः ॥ शुभादवेलाः ॥

दिउ मा नो ज धा दी नो पा तु न्तु न्तु पो वा ॥ ४

पुढति ॥ मन्वानः ॥ कुर्वाणः ॥ पीपमानः सोमे भवन्ना दीवमाना गौः ॥
आसे नान ईः ॥ आसेः पुनस्या नस्या तईः ॥ आसीनः ॥ वा दीपोः शतुः ॥
तुदत्त ॥ तुदन्ती ॥ तुदन्ती कुले ॥ स्त्री वा ॥ अप्यपो नान्ति त्यम ॥ भवत् ॥
भवन्ती ॥ दीप्यन्ती ॥ ददत् ॥ दधत् ॥ विदेर्वा वसुः ॥ वेजेः पुनस्तपातु की
वसु ना देशः ॥ विद्वान् ॥ विदन् ॥ मा आ को पो ॥ मा जीवन् ॥ लघुराहे त्योः
क्रियायाः ॥ शप्यन्तो सुजाते य चेनाः ॥ अर्जो प्रज्वसति ॥ भविष्यति स्पश
त शा न पत्रः ॥ कर्मिष्यन् ॥ कर्मिष्यमानैः ॥ ता च्छी ल्य वयो वचन पा ति छा
न प्र ॥ भोगं भुञ्जानः ॥ कचचं वि आशः ॥ पात्र ॥ निष्पानः ॥ ईडः धा यो न
कृदि शिके नै रि शत ॥ अधी यन् ॥ धा न यन् ॥ दिषः शत्रौ ॥ दिषन् ॥

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

अर्जो प्रज्वसति ॥ अर्जो प्रज्वसति ॥ अर्जो प्रज्वसति ॥

९३

[illegible]

९३

12

सजव घोहानो ४

पतपात्रः॥दशात्रः॥निद्रात्रः॥तदोनातलम॥तन्द्रात्रः॥प्रवृद्धात्रः॥प्राया
 उः॥शमदिभ्योचिचुरा॥प्रायो॥तमी॥प्रमी॥भ्रमी॥व्यमी॥न्कमी॥दमी॥वेजोः
 कगोविति॥चकानजकानयोःककानशकायोःभवतोविति॥संपर्कः॥सं
 सर्गः॥यो जी॥विवेकी॥त्यागी॥नागी॥भागी॥विकाशी॥विलासी॥प्रवापी॥
 प्रसात्री॥प्रमापी॥प्रवासी॥निन्दोद्वेजु॥निन्दकः॥सिंहिलकः॥परिह
 षकः॥परिशदकः॥चलनशब्दार्थादकर्मकापुः॥चलनः॥चपिनः॥कं
 प्रनः॥प्राचनः॥चवराः॥इगिगतो॥ज्योतिषाकुते॥ज्योतिषिकुतः॥अनु
 दातेतोहसोदकर्मकादि॥वर्त्तनः॥चोदस्व॥चुगतोवेगेच॥जवनः॥
 सनराः॥गर्जनः॥कोधनः॥जेधराः॥मराडनः॥भूधराः॥ज्योदगिरिः॥

उपमन्त्र
 वांशलो ४

कपिद्विचलन

शब्दशब्दकिपासाम् ३

मडिभूषासाम् १

१३

13

कृतेवचः कश्चालु केन जलेन वा कीति कंकवाकुः। आदेतः। सिपुने प्रस्मिन्ने
 तानि मज्जन्ति जलदेशः। वापुन जगनः। तत्र त्वं क्षः। चतुः। संतुः। वकुादि
 मुष्टिः। तनुः। धनधान्ये। धनुः। दुमिन्। मपुः। अयुस्व ल्यम्। कदुः। वदुः।
 प्रदण्णातीति शत्रुर्वज्रम्। स्वतेनापु च कोपयोः। त्रपुसा सम। वस। हनुर्वत्तु
 कदेषो। वन्दुः। मनुः। विन्दुः। स्पन्देः संप्रसारणं। धन्वः। सिन्धुः। उन्द
 निचादेः। उन्नतिः। इन्दुः। स्कन्देः सलोपश्च। कन्दुः। हजेन सुम्स लोपश्च। पटविस्त्र
 नजुः। फले शुकं। फलुः। फाटेः पाटेः। पाटपत्तीति षट्। मनेर्धः। मपु। जने
 सुः। जापते जलु। वले शुकं। वलु। नमेनीकिः। नम्पतेः नेनेति नाकुः।
 वल्मीकम्। मपुतेः कुः सवञ्च। पिशुर्कलः। पाशोर्द्विस्त्र। यपुन स्तोऽस्वमे

१३
वदवेव

पटविस्त्र
ने ७

यः

आहतः किं हि स्वभूतेषां आदत्ता दत्ता ज्ञानिगमिनमिभ्यः सासहिवावे
 हिवाच लिपापतिभ्यः किं प्रत्यपोभूतेषो लेधातोश्च द्वित्वम् ॥ किलिङ्गच्यः
 गमः सोमं पविर्पिहो ददिगो स्वस्तिन भुतम् ॥ पाजका न्वविनाजहिः पो
 राशिके महर्दु जान् ॥ १॥ जसिहो जेद्विः जजिहः ॥ सासहिः ॥ ५० ॥ कोदेउरा
 फातुः शिष्यो वातीति वायुः ॥ पापुगुदम् ॥ जप्रत्यभिभवति नेगान् ॥ जो
 पुत्रो मधम् ॥ मिनेति प्रहिषति उ आरामिति नापुः पिताम् ॥ साधुतिपत्र
 कार्ष्णिगो साधुः स्वादुः ॥ अक्षुते आशु शीघ्रमाशुः ॥ दप्यत इति दातुः
 सातुः ॥ जने चैरा ॥ जानु ॥ वातु नम् ॥ वादु प्रिपु वा ॥ किं शरा तीति किं
 शतः ॥ अत्र मे निज रापुर्गो मीरापुः ॥ जेन सल ॥ तन नयनेन व सा इति तनु

चरवाचे

मन्त्रेदिलोपश्च विडभेदने

कुडकात्वे

कुटकोटिमे

१५

15

शनेःखः॥शेखः॥करोल्लः॥कराः॥वसुलादयःकलप्रत्यपा नानिपात्माः॥
 वधलः॥शपः॥शपवतः॥पललमः॥सनलः॥पनलः॥कम्पः॥कम्बलः॥मुस
 खराडने॥मुसलमः॥लगि॥लाडुलमः॥कुम्पलः॥कुम्पलः॥कम्पलमः॥को
 मलमः॥मज्जामलमः॥चपः॥चपलमः॥केवलः॥मसहायः॥देवोदेवद्वयो
 पूजीवी॥शकलमः॥शमलमः॥हो॥होमलमः॥मन्त्रमालाडुः॥दशः॥दशः॥नरा
 नरा॥खराडः॥कवर्जिदिभ्यःकिञ्च॥गुडः॥स्यादेतालः॥स्थालमः॥स्थाली
 पतिचशिभ्यामालमः॥पतालमः॥वासादालः॥तमादिभ्यःकालः॥वराडने
 तमालः॥विशालः॥विशालः॥मरालमः॥कुलालः॥कपालमः॥प
 लालमः॥पलादिभ्योऽङ्कुः॥पलङ्कुः॥तनङ्कुः॥लवङ्कुः॥विशदेःकित्॥विडङ्कुः
 मरङ्कुः॥गमादेः॥गङ्कुः॥होमः॥खङ्कुः॥नङ्कुः॥दङ्कुः॥मङ्कुः॥शङ्कुः॥
 मङ्कुः॥गमादेः॥गङ्कुः॥होमः॥खङ्कुः॥नङ्कुः॥दङ्कुः॥मङ्कुः॥शङ्कुः॥

द्वेष्टवृत्तं स्वे

स्यादस्तुः॥सिनोतिसेतुः॥तन्नुः॥मस्तुः॥शकुः॥धातुः॥कोष्ठा॥अर्त्तस्तुक्॥मनुः॥
 मंतुः॥जनुः॥चायः॥किः॥केतुः॥वस्तु॥आगात्रेति॥वास्तु॥कजः॥कतुः॥केतुः॥
 जीवेनातमेव दिश्व॥जैवातके॥कषादेः॥कर्वुः॥स्वर्ज्ययने॥खर्जः॥
 वहोचश्च॥वधूः॥करोरधश्च॥कव्युः॥कात्वादेः॥कसूः॥पादूः॥अलोबूः॥वसेत्सके
 कशेरुः॥दन्तिद्रा॥ददुः॥अन्दादयश्च॥अन्दुः॥जनेर्बुक्॥जम्बू॥कर्कद्व
 नीति कर्कधूः॥दिक्ष्वेर्चस्यतिदिक्ष्वुः॥मज्जेतुतिः॥मनुत्त॥मनुत्त॥जि
 नतेतुतिसासमुत्त॥गम्भित॥चरेत्तलः॥चदुलम्॥होदिततिः॥हनतीति
 तित॥दन्तिद्रा॥तन्तिद्रा॥जहित॥पुष्पतिसे॥जोधातुः॥पोषित॥मार्जि
 लुक्॥तदित॥मार्जि॥शोढः॥कर्मोद्दः॥कर्मः॥जगढः॥नमेद्विदः॥राशढम्

तदभिधाते ।

महेश्वर। वापा। स। वृ। वा। न। द। प्र। र। म।
 १८

उष्माति क म ला नि ति १ उष्मते च ने
 धातो रिक्ता र लोपः २ पूष व डे २ रका शब्दे ६
 आशिमा २ शुगले ५
 प्रवाच्यः ॥ श्वश्रुतीति श्वा ॥ ५ उष्मा पूषा पिह गते ॥ श्वे हते ॥ प्री हा मु ह्यन्त्यसि
 न्नाहते मूर्द्धा ॥ म जात्यस्य सु म जा ॥ अर्घ्यपूर्वमाङ् ॥ अर्घ्यमा ॥ मातये न नि ॥
 श्वपनि मात नि र्वा ॥ मह पू जा मा न ॥ म वृ च ॥ हं ह ग्ग्या मे रागुः ॥ क ने रागुः ॥
 ह ने रागुः ॥ कुषादः ॥ ज्यः ॥ कुळ म ॥ न थै ह ॥ का ल म ॥ अव म् य म् ॥ उष्मा देत्यः ॥
 श्रोष्ठः ॥ कोष्ठ म् ॥ गाथा ॥ अर्थः ॥ शोथः ॥ सत्तै रित् ॥ सार्धः ॥ निरी य
 दपः ॥ निशीयः ॥ तीर्थ म् ॥ नि ज्य म् ॥ सिध्द म् ॥ पृष्ठ म् ॥ गूथ म् ॥
 पूथ म् ॥ शोथ ४ ॥ स्फापादेन क ॥ स्फुर न म् ॥ तं चि ॥ तत्र म् ॥ वंचु ॥ वक्र म् ॥
 शकः ॥ क्षिप्रः ॥ दुद्रुः ॥ उन्दी उद्रः ॥ शिव ता ॥ शिव त्र म् ॥ वत्रः ॥ वीनः ॥ नीन म् ॥
 हिद्र म् ॥ उल्हा ॥ शुध म् ॥ अनित म् ॥ मोर्दी र्थः ॥ ग्रा म् ॥ ला म् ॥ निद्रा य
 दपः ॥ सिध्द ॥ निद्रा ॥ कादे ॥ मर्दिन ॥ श्रुच ॥ रादुः ॥ दुःखेन इयते दून म् ॥ लो तो ॥

१६

शार्ङ्गम्। पूगः। मुद्राः। वानदादयोः। विप्रत्ययान्ताः। मदा। शरत्। दशातिः। दनत्।
 द्यत्। त्यजेः। त्यदा। तनेः। तदा। एजेष्ट। पदा। दरा। एतदा। भिक्षोः। जिः। सुकृत्स्व
 स्व। भिक्षुः। पुष्यसिम्भां मदिक्। प्रयसौत्रेष्ट। पुष्पदा। अस्मदा। त्वादेभिः॥ लो
 मः। सोमः। होमः। धर्मः। होमम्। भामः। पामः। वामः। पुष्पम्। नेमः। जित्वाद्यः।
 हाक्। जित्वाः। गत्वाः। गामः। सिमम्। सुसम्। यमम्। धूमः। पुष्पम्। उचिः।
 उक्त्वा। निम्नम्। हन्। हिमम्। मोमः। मोक्षः। वर्मः। गत्वा। गीष्मः। प्रये
 विवसंप्रसात्राम्॥ पचिक्। अशदेः। अश्वः। खट्वा। विश्वम्। सर्वदि
 नम्। स्वोदर्वः॥ सत्तमनेन विष्वधितिसर्वः। गर्वः। शर्वः॥ गीर्वाद्यः॥
 गीर्वा। लिहन्त्यनपा। जिह्वा। खट्वादेः कन्। पुक्। क्वा। त्वा। क्वा।
 चिन्वा। अतिदिक्। सत्तमनेन विष्वधितिसर्वः। अहः।

७

जेहः। नहि राः। आ प्रोतेः। विपूह स्वस्व॥ आपः। अग्निः। ग्ला तु दोभां डोः। डोः।
 लोः। राते ईः। नाः। गयो। गने ईः। जेः। अमे ईः। अः। दमे ईः। रा दोः। दो घो। पु ने
 विज आ देवः। व निशः। अ मो न शो दे प्रो पुः। प्र त्य यः। न शाना। उ ने न लो प स्व। १७
 ओ दनः। ग मे ई दे राः। ग ग न म्। अ न्ये भ्याः। पि यः। स्य न्द नः॥ ने च ना॥
 न मि नोः। क्युः। न ज न म्। हु। कि न राः। ध वे। वि च। वि ष रा। न धा नः।
 नि ध न म्॥ प स दा द यः॥ प सु से च ने। प स त्। प स ति। प स नि॥ व ह त्।
 म ह न्। वि पू र्णे ह न्। वे ह त्। न पू ने छु ल छु हो त पो त्। धा त्। ज म्। त म्।
 त्। वि त्। दु ह त्। द ह त्। ए ते नि पा त्। नै त्। स य। नोः। न प त्। न प ने न न
 रा। नो। ने छ। वि छ। त्व छ। हो त्। पो त्। आ न्। धा त्। जा प्। ना ति

कुडिदोहः

दक्षक्योपौ वार्धे च २

रुनः नोदयति तिजुदः जीराः स्वादेः कः ॥ सुनः ॥ सरः ॥ धीनः ॥ जधुः ॥ मूत्रादयः ॥
शुः सोत्रोपातुः ॥ पसरः ॥ सिः ॥ सोमः ॥ चिः ॥ वीनम् ॥ पाविन्धिः ॥ वीधुम् ॥ चधिः ॥
वधुम् ॥ वधुः ॥ इन्द्रः ॥ अग्निः ॥ अग्निम् ॥ वज्रम् ॥ दुवम् ॥ विप्रः ॥ उचेलमवापे ॥
उग्रः ॥ अग्निः ॥ अग्निः ॥ शुचये सुनः ॥ शुनः ॥ शुनः ॥ गुडः ॥ गौनः ॥ इरा ॥ इना ॥ माला ॥
कुः ॥ शिल्पि संज्ञयोः ॥ नजकः ॥ वधुम् ॥ मूत्रादयः ॥ चधुम् ॥ कुहं ॥ स्नापने ॥ कुहने ॥
कृतकम् ॥ मूत्रकम् ॥ क्रियङ्कः ॥ कधिन्कः ॥ राधा स्नाह ॥ नादिन्कः ॥ चधुम् ॥
स्नेनः ॥ हरिराः ॥ वज्रदेः कित् ॥ वज्रिनम् ॥ अजिनम् ॥ अजिनम् ॥ कठिनम् ॥
नखिनम् ॥ कुशिनम् ॥ दो ॥ दिनम् ॥ इविराम् ॥ एविराम् ॥ अतः ॥ किदिश्च ॥ इतिराम् ॥
वधितुह्यम् ॥ चधिनम् ॥ तुहिनम् ॥ तलिपुलिम् ॥ तलिपुलिम् ॥ तलिपुलिम् ॥ तलिपुलिम् ॥

नलवं
नलं

नलपतिष्ठापाम्

किदिर्च २

श्रीशिवसंस्कृतशब्द

१८

१०

नास्नादपुः॥ नास्ना॥ सास्ना॥ स्युना॥ वीणा॥ कृती॥ कृत्यम्॥ तिज्जाली॥ ध्यामा॥
दिलेष॥ श्लेषम्॥ श्लेषम्॥ मनुदेयुः॥ मनुः॥ दस्युः॥ जेज्युः॥ मडस्युः॥
मत्स्युः॥ सत्तिन्ययुः॥ सनयुः॥ सनयुः॥ पादपः॥ पापम्॥ न्यादि॥ कित॥ नीपः॥
सूपः॥ कूपः॥ शिल्पादपः॥ शौलाशिल्पम्॥ शालु॥ शष्पम्॥ वाधु॥ वाधम्॥ उ॥ द॥
रूपम्॥ रू॥ शूर्यम्॥ सननादेन्येनादिनुः॥ सननेपितुः॥ गदपितुः॥ द॥
दाभाभांनुः॥ दानुः॥ नानुः॥ चेदद॥ चेनुः॥ सुवः॥ कित॥ सनुः॥ स्याजीन्नां
शुः॥ स्याशुः॥ शिरुः॥ विचः॥ कित॥ विष्नुः॥ शदिः॥ कर्कः॥ कका॥ अर्कः॥ शर्कः॥
इरा॥ रुकः॥ मेकः॥ काकः॥ पाकः॥ हाक॥ नीहाक॥ नो सदेदित॥ निष्कः॥
शक्तेनडनाडनिडुनिपत्तपाः॥ शकुनः॥ शकुनाः॥ शकुनिः॥ शकुनिः॥

धर्मसौत्रधातुः ४

जामाता॥ माता॥ माता॥ पातिपितृ॥ उहिता॥ नन्दन॥ दुरो॥ क्षता॥ सावसेर॥
 स्वसा॥ यतेर्द्विः॥ पाता॥ जमि॥ जने॥ नन्दतीतिननान्दा॥ नननेत्येके॥
 दिवेः॥ देवादेवके॥ नपतेर्द्विः॥ ना॥ नने॥ अत्पीदेननिः॥ अनरिाः॥
 सनरिाः॥ धनरिाः॥ धमनिः॥ अधाचिः॥ अचनिः॥ तनरिाः॥ नननिः॥
 अर्चादेनिसू॥ अर्चिः॥ शोचिः॥ हविः॥ सविः॥ पुतेर्नदेर्जः॥ जतिः॥ जनादे
 उरु॥ जनुः॥ अजः॥ पतुः॥ वपुः॥ पशुः॥ स्तोरीति॥ आपुः॥ धीवनादप्रः॥ धन
 प्रत्ययान्तः॥ धीवचः॥ शर्व्वेना॥ निवद्वनः॥ धीवचः॥ इरादेर्न॥ इनः॥
 धीवचः॥ जिनः॥ लोसः॥ व-वेर्वधुचोच॥ वधुः॥ वधुः॥ धादेर्न॥ धा
 ना॥ धाधुरीमवचः॥ शोराः॥ यदेर्न॥ यमयमे॥ नक्षत्राः॥ धनराः॥
 लक्ष्मिः॥ कपोः॥

वास्तुशिल्पे

॥१॥ अथिचिचिभ्यां कित्वा ॥ अथमः ॥ वसुमः ॥ गसमः ॥ वध्वेभः ॥ विशादेननः ॥
 वेशनाः ॥ वसनाः ॥ जेपनाः ॥ हेनोहिमुद्रा ॥ हेमनाः ॥ अत्योदेननः ॥ अत्रनमः ॥
 ममनः ॥ वमनः ॥ देवनः ॥ वासनः ॥ कुवः कित्वा ॥ कुवनः ॥ अद्रोदेननः ॥
 अद्रोदेननः ॥ मन्दानः ॥ गेदेः केडेः ॥ केडाचः ॥ शद्रुनादपः ॥ शद्रु ॥ शद्रुनाचः ॥ ॥१॥
 १८ अद्रुनाचः ॥ मज्ज ॥ मागोचः ॥ केम ॥ कुमानः ॥ तुषाचः ॥ कासाचः ॥ सलो
 नपः सुकु ॥ सवर्षः ॥ विरुपादपः ॥ विष्णुपमः ॥ कुरा ॥ कुम्भमः ॥ वल ॥
 इत्यपमः ॥ वलादेस्तिकः ॥ वर्तिका ॥ लत ॥ ललिका ॥ इत्यभिम्योत
 केः ॥ इत्यका ॥ अत्यका ॥ कोपतिभ्यां लनः ॥ वेतनमः ॥ पलनमः ॥
 अत्योदेननः ॥ अमः ॥ हे ॥ दमः ॥ अमः ॥ इराः कित्वा ॥ इमः ॥ असि

दृष्टाभ्यामितः॥ हतितः॥ श्वेतः॥ उहेत्सलोवा॥ नेहितः॥ लोहितः॥ श्वोदे
 गायः॥ श्रवाण्यः॥ स्थहपाण्यः॥ वज्रशायः॥ वनेशयः॥ अर्तनरुपः॥ अ
 रशयम्॥ पृथुसेचने॥ वस्यजः॥ पर्जन्यः॥ वेदनाम्नः॥ वदान्यः॥ अमादे
 नत्रः॥ अमत्रम्॥ नक्षत्रगते॥ नक्षत्रति॥ नक्षत्रम्॥ पतत्रम्॥ कवत्रम्॥
 वज्रत्रा॥ भ्रादेनतः॥ भत्रतः॥ पर्वतः॥ पवित्रत्रिभ्यां कित्वा पक्षलः॥ र
 जतम्॥ शपादेनयः॥ शषयः॥ क्षययः॥ आवसयः॥ संवसयः॥ नभा
 देनसः॥ नभसः॥ वेभः॥ शालाभाचलुद्ध॥ वेतसः॥ दिवः कित्वा॥ दिव
 सः॥ नभसः॥ कदेनभः॥ क॥ कंचनः॥ शू॥ शनभः॥ शलभः॥ कलेभः॥ गद्देभः

मणि वं
 मणिक निष्ठं करम्पकर मो वहिः १

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagana Bhairada Peetham

शमयः ३ शययः ३ मयः
 रवयः ३ वयः ३

गद्देभः १
 वलयभः करिशा ३

२०

२०

लीकादयः॥ अलभूषणादो॥ अलो कम्॥ वलो कम्॥ पुरोः॥ पुरोः केम्॥ इषी
 का॥ कोदे नीषः॥ केरीषः॥ तृ॥ तनीषः॥ शोदेः कीषः॥ शिनीषः॥ ए॥ उदीषम
 अर्जे नृजः॥ मजीषम॥ अविशोदे॥ अम्ब नीषो निपात्यः॥ कोदे नी
 नः॥ कनीनः॥ मृ॥ शनीनम॥ गभीनादप॥ गम् गभीनः॥ गम्भीनः॥
 वश॥ उशीनम॥ वृ॥ शीनम॥ श्रीशेधुकेलकेवलवले नृवा लपा
 लाः॥ श्रीधु॥ शीलम॥ शीवलः॥ शीवलः॥ शीवालम॥ शीपालम॥
 उलूकादपः॥ वल॥ उलूकः॥ शम्॥ शम्बुकः॥ शाल॥ शालूकम॥ मश॥
 मशुकः॥ निषोमिः॥ नेमिः॥ अर्त्तनृ॥ दुर्मिः॥ भुवः कित्॥ मूमिः॥ अ २०
 र्त्तोते नृ॥ नृमिः॥ स्वादेर्निः कित्॥ सृशः॥ वृमिः॥ अर्त्तुर्त्तलोपश्च॥

खजिगतिवेकमेकलोपस्वनिपात्यते २

धूमः २

सन्निभ्यां विद्यः ॥ अस्मि ॥ सन्मि ॥ शुभादेः क्तिः ॥ शुद्धिः ॥ कुद्धिः ॥ अश्रुः ॥ अ
क्षि ॥ इषेः क्तुः ॥ इधुः ॥ अविहृत्तु निभ्यर्द्धः ॥ अक्तेः ॥ तक्तेः ॥ स्तक्तेः ॥ तन्त्रीः ॥
लक्ष्मिर्द्धुः ॥ लक्ष्मीः ॥ वातप्रमार्द्धः ॥ वातप्रमीः ॥ पयोः ॥ प्रयोः ॥ नल्यादपः ॥ नी
नलिः ॥ अञ्जलिः ॥ मदी ॥ मत्स्यः ॥ अत्र ॥ अतिथिः ॥ अङ्कुलिः ॥ मोतेः ॥ कवचम् ॥
यु ॥ पुंसासः ॥ कश ॥ कशानुः ॥ अक्तेः ॥ शक्तेः ॥ पुष्टिः ॥ पुष्टनम् ॥
गमेनिनिः ॥ गमिष्यतीति गमे ॥ पत्रमेष्टः ॥ कित् ॥ पत्रमेष्टो ॥ मन्वर्द्धने
कित् ॥ मन्वाः ॥ मन्वानो ॥ पत्रस्पत्रापन्वाः ॥ पन्वानो ॥ वलाकादपः ॥
वलाका ॥ पन्नाका ॥ खजोका ॥ पन्ना ॥ पिनाकः ॥ लडा ॥ अवाते ॥ लडाके ॥
डः खेजेके ॥ इन्द्रोका ॥ अविहृत्तु निभ्यर्द्धः ॥ अक्तेः ॥ अक्तेः ॥ अक्तेः ॥ अक्तेः ॥

प ५

नत्सत्

उच्यते नल योश्चैकैस्मनशात्त बाहुलका द्वात्रिंशत् ॥४॥ श्रीलक्ष्मी

२१

२

कनठः॥ कलिक द्योतिमः॥ कलमः॥ कदम्बः॥ पुष्पादेः किन्दः॥ पुलिन्दः॥
कुपेर्वाचवः॥ कुपिन्दः॥ कुविन्दः॥ निषजोर्वाचिः॥ निषजगचिः॥ सत्त
पितृः॥ सानधिः॥ खजोद्वेनः॥ खजौनः॥ कपूतः॥ वधूतम्॥ लङ्के
वृद्धिः॥ लाङ्केतम्॥ कुशलम्॥ कुवस्वदेवस्व॥ कुक्षी॥ सिवेष्टेन
प्रवर्तयते॥ सुखी॥ शम्भुः॥ शम्भुः॥ उल्कादपः॥ उवसमवाये॥ उल्बम्॥ श
लने॥ शुचम्॥ स्था॥ स्तम्भुः॥ स्तवकः॥ प्राशविभ्यः॥ शादः॥ शब्दः॥
शब्दादपः॥ अवतीत्यदः॥ कुन्दः॥ वलिमलितनिभ्यः कपः॥ वल
पम्॥ मलयः॥ तजपः॥ हजोद्वेनः॥ हृदयम्॥ मिनोतेनुः॥ मेनुः॥

२१

चस्यलक्ष्यं
वप्रत्ययः ३

वप्रत्ययः चस्यलक्ष्यं उशाभायम्
कौतेनुम्

निः

अग्निः॥ ब्रह्मदेवः॥ वे॥ निः॥ श्रोत्रिः॥ देशिः॥ योनिः॥ ग्लानिः॥ वृ
शपायः॥ ब्रह्मिः॥ स्पृष्टः॥ चरिनः॥ पद्मः॥ पार्थिः॥ पतिर्देतिः॥ पतिः
शकेन्द्रः॥ शकृन्तः॥ हन्तेनतिनहवः॥ हन्तिदुनितमनपः॥ अहतिः॥
सूज्ञोदः॥ कुकिः॥ सूत्रिः॥ भूत्रिः॥ अद्रिः॥ नन्देस्त्रिः॥ नात्रिः॥ अत्रिः॥ प
तित्रिः॥ पतत्रिः॥ चड्द्रिः॥ मन्त्रिः॥ वेजोदितः॥ वीचिः॥ पुत्रः॥ कुषः॥
पुत्रः॥ अगगमने॥ पुत्रुषः॥ पुनहिकलिभ्यदुषः॥ पुत्रुषः॥ नहुषः॥ कलु
षः॥ पीपेरूषः॥ पीपेति सोत्रधातुः॥ पीपूषः॥ मन्त्रिर्नुम्बः॥ मन्त्रे
षा॥ गदेः॥ गयपूषः॥ शकृन्तः॥ शकृन्तः॥ ककिगले॥ कंकटः॥

चत्सत्

अधीगतौ २

~~वर्धमानः~~

तमुकांतायाम् ३ दि. ति. सो. त्र. ३ श्रीकृष्ण

२२

२२

वृद्धेष्टने ॥ वटिः ॥ जतिः ॥ वेधिः ॥ हनिः ॥ वर्लिः ॥ नासुप धालिः ॥
 धिः ॥ अधिः ॥ शुचिः ॥ अदिधिः ॥ तूयनिः ॥ कर्षुः ॥ तूलिः ॥ कमिल निरा
 निस्तन्नामल ३ ॥ १२ ॥ किमिः ॥ लिमिः ॥ शिलिः ॥ स्तिमिः ॥ मने ३
 तडुः ॥ मुनिः ॥ वर्धमानलिः ॥ वर्धमानः सो. त्र. ॥ वलिः ॥ वषादेजिभ ॥
 वापिः ॥ गजिः ॥ वात्रिः ॥ बहोभः ॥ नाभिः ॥ जातिः ॥ आजिः ॥ आतिः ॥
 अशेनुप ॥ गशिः ॥ बालिः ॥ इल ॥ विः ॥ नी ॥ आदयः ॥ निपूर्वो ये ३ ॥ नी
 विः ॥ ए ॥ प्रहि ॥ समानं रयापले जने तिलिसखा ॥ आड पूर्वो प्रिह ३
 ना ॥ अग्निः ॥ अहिः ॥ गार्दो ॥ रु ॥ किमिः ॥ गृजिनिः ॥ पु ॥ उतिः ॥

सो. त्र. ३

२३

अविनाशे

जलवायुः॥ जलवायुः॥ जलवायुः॥ जलवायुः॥ जलवायुः॥
 कुशुम्भम्॥ कुशुम्भम्॥ कुशुम्भम्॥ कुशुम्भम्॥ कुशुम्भम्॥
 वाते॥ वाते॥ वाते॥ वाते॥ वाते॥
 जिह्वा॥ जिह्वा॥ जिह्वा॥ जिह्वा॥ जिह्वा॥
 अम्बुः॥ अम्बुः॥ अम्बुः॥ अम्बुः॥ अम्बुः॥
 जनेपेक्ष॥ जनेपेक्ष॥ जनेपेक्ष॥ जनेपेक्ष॥ जनेपेक्ष॥
 न्यते॥ न्यते॥ न्यते॥ न्यते॥ न्यते॥
 प्रसादगाम्॥ प्रसादगाम्॥ प्रसादगाम्॥ प्रसादगाम्॥ प्रसादगाम्॥

सप्तमं

ज्येष्ठं चिन्तायाम् १ ज्येष्ठं चिन्तायाम् १

२२

२३

२३

वादित्रम् ॥ अशिञ्जिद्विचित्रोत्रोत्रो ॥ अशिञ्जिद्विचित्रोत्रोत्रो ॥ अशिञ्जिद्विचित्रोत्रोत्रो ॥
 मित्रः ॥ त्रैह ॥ जोत्रम् ॥ प्रहरसाम् ॥ चित्तेः कनउ वृक्ष ॥ चिकुनम् ॥ सूचैः
 स्मः ॥ सूक्ष्मम् ॥ पातेर्दुम्बसु ॥ पुमान् ॥ भुञ्जोदेः किधः ॥ अजिष्मोदासः ॥
 नचिष्मिष्मम् ॥ वस्तोदेः स्तिः ॥ वस्तिः ॥ शास्तिः ॥ अगमस्यति ॥ अ
 गस्तिः ॥ वेतसैः ॥ विलस्तिः ॥ पत्तिः ॥ दद्यातेहस्वः ॥ दत्तिः ॥ कृत्स्ने
 पिभ्यः कीटः ॥ किञ्जीटम् ॥ तिञ्जीटम् ॥ लुपिडम् ॥ धातोचसुः ॥ वेतः ॥
 सत्रः ॥ पंप्रः ॥ अशेषुट्ताले ॥ यशः ॥ उज्जैर्वलेवलेपः ॥ अोजः ॥
 अिअः शिनः किच ॥ शिनः ॥ अर्तेउचः ॥ उचः ॥ अाधोशुट् ॥ अशः ॥
 उदवेष्ट ॥ अाशः ॥ अाशः ॥ अाशः ॥ अाशः ॥ अाशः ॥ अाशः ॥ अाशः ॥
 पयगतो पीडुपानेवा ३

५७०-आर्जवे ३

प्रसन्न त्वं न पौ व द न व र्णा वि प्रः
प्रजापतिः ॥ २

मनुष्यान् ॥ कर्मा च मि भस्म ॥ जन्मा धृत्वा ॥ सुचान्ता ॥ वंहेर्न
स्पृष्टः ॥ वरुणा ॥ नो मादपः ॥ म्ना ॥ नाम ॥ विन् ॥ सीमा ॥ वेम् ॥ योत्ता
उ ॥ गोमा ॥ पाप्मा ॥ वेम् ॥ वेम् ॥ अलेम निरा ॥ आत्मा ॥ हनिम शि
भ्यां सिकः ॥ हंसिका ॥ मसिको ॥ कोत्रः ॥ कवत्रः ॥ गिन उडः ॥ गउडः
इन्दे कमि नै लोप स्व ॥ इदम् ॥ काप लेडि म् ॥ विम् ॥ धालो स्वः ॥
वस्त्रम् ॥ अस्त्रम् ॥ धनम् ॥ सिवि मुच्यो देतुः ॥ सूत्रम् ॥ मूत्रम् ॥
अमादेकः ॥ अं चं म् ॥ चित्रम् ॥ मित्रम् ॥ उद्युः ॥ पूजे ह स्वः ॥ उत्रः
स्पाप लेडु ॥ र्वी ॥ गमेना ॥ गात्रम् ॥ धनोद रित्रः ॥ धानि चम् ॥

दौसः से व क म द्योः २

दशोधी वरः २

हंसायाम् १

कुं न त्वा त्

२४

२५

शुचे नृमः। जेधूमः। मसे नृनः। मयूचः। लृहेः। लोहोपश्च॥ लृशाम्॥ देसे
 लो न आव॥ दौसैः। दंशे स्त्रा दौशः॥ सो न मेः। लो दीर्घः। स्त्रलः॥
 पूजो यो गु कृत्स्नस्त्व॥ उरापम्॥ संसतेः। विपे स्पृष्टि त्वं कृद्दु॥ शिष्यम्
 अर्त्तं मुनू नृव॥ उत्र शाः॥ उदि दृशा ते न उदो द्वा लोपश्च॥ उद नृम्॥
 खने मुट उप्रत्ययः॥ मुखम्॥ अमेः सः। अंसः। मृहेः खो मूचै॥ मू
 विः। जेहै लोपश्च॥ न खः॥ शी डो ह् स्वः। शिख॥ मा डः उक्ते म पव
 मपूषः॥ जलेः फग स्योच॥ गुल्फः। स्पृशोः शुश्व रौ पृच॥ पिंशुः।
 पार्श्वः॥ शम नि मि जो डः॥ शम न् शब्दो मुख वा वी॥ नृखं अयं ले २४

स्व ३

मसो परिशामे २
जल म्दने २

आयुधं २

श्री ५ अक्षरौ १

नमः॥ फले उद्वेष्टा पाथः॥ अर्धे न लेधोऽनुम्व॥ अ न्धः॥ आप उद
वेह स्वोनुम्वो॥ अम्भः॥ नोहीर्द विमः॥ नमः॥ इरा आग पहा धो॥ आगः॥
अमेर्दु क॥ अंहः॥ नमे श्वा॥ न्हः॥ दे प्रो हव॥ नमं ते इस्मिन् नरु॥ नं ज्यो दे
किन्त॥ नजः॥ नुवः॥ भुवन्ता॥ वसे रित्ता॥ वसिः॥ ये ने ना दे स्व धः॥
धुन्तः॥ वचा देः सुत॥ वक्षः॥ पक्षः॥ नमि नरु हव॥ अने ह॥ अने
हसो॥ विधा आ वेधु च॥ वेधाः॥ चंद्रे मा जे डिन्त॥ चन्द्र माः॥ पुन सि
धा जः॥ पुनो धाः॥ उषः॥ किन्त॥ उषः॥ अने न सि दि मुन्ताः॥ वरो उ
न सिः॥ उषा ना॥ अदि ना दपः॥ अग्नि॥ अदि नाः॥ अथ पूर्वः सतिः॥
अथ नाः॥ अथ पूर्वः सतिः॥ अथ नाः॥ अथ पूर्वः सतिः॥

इति अक्षरौ २

२५

पंकारा
ह अपर
प: २

२५

किंवा: क. उपधावाई इं:
= तं लस्य जौ पो ना मां गम रच की ना श: पंम: १

की ना श: ॥ चले ज: ॥ चले न: ॥ ह नो नो बु न च ॥ वी न म् ॥ धमे न ह्वो
प स्त ॥ ६ मा ॥ त न ले द्वि: ॥ च प: श्री न् ॥ ग हे र नि: ॥ ग ह सि: ॥ प्र ये
न म: ॥ प्र य म: ॥ च ने: ॥ च न म: ॥ म डे च ल: ॥ म डु ल म् ॥ स दे रा ग दे प:
॥ त वे सि न् काले उ रा ग द प: ॥ उ रा ग द यो प नि सि ला: प्र यो ग म
सु स त्प प्र यो ग व् ॥ ६ ॥ तु म् न द यो पं म वि स्य ति ॥ धा तो
म वि ष प ति काले तु म् न त्प प्र स त् द यो पं कि प्र ा पं प्र य म् न ना य म् ॥ २५
मो गुं व ज ति ॥ प ठि तु मी ठे ॥ तु म् न च व र ॥ ल ह्मं द र्श को पा ति ॥
का ल स न प्र वे त्त ॥ अ ध्ये त् काले: ॥ लो तुं क म् ॥ को तुं वे ला ॥

मणि गलौ ६

२६

विष्णुः। गोष्ठः। सुष्ठुः। स्वरादः। भावादेव नोऽपवादः। ययः। नयः।
 ययः। लवः। लवः। हृ। कनः। मृ। गनः। आध्रपसर्ज होनस्य
 छोदेहिलोऽप्रत्यये। प्रच्छाद्यतेऽनेनेति। प्रच्छदः। प्रच्छिदः। आदिकिन्।
 अनुप्रच्छादः। समवपच्छिदः। मदात्॥ मदादीनामप्रत्ययेभा
 वादे॥ मदः। पराः॥ प्रमदः॥ संमदः। शमः। श्रमः। मूलोचनः। का
 णिषेपच्छिदेचनोऽप्रत्यये। चनोदेशश्च। दक्षिणः। सेन्धव
 येनः। हनोवधोऽप्रत्यये॥ वधः। दितोऽपुः। दितोधातोः
 शुभोवादे॥ दुवेपकंपने॥ वेपथुः॥ नन्दपुः। श्वयपुः। सवपुः।

२७

२६

इच्छार्थे वेदक कर्त्तृकेषु पण्येषु चालोस्तुम् ॥ इच्छति भोक्तुम् । वसिष्ठ । वा
 ग्धर्यति ॥ वा ॥ शक्येष्टेष्टा ॥ जलावृत्तमलभक्रमसहर्हस्पर्ध
 यु ॥ शक्नोति भोक्तुम् । धृष्टोति । इत्यादि । पूरिता वाचि युताम
 र्थाप्येष्टु ॥ पर्याप्तो भोक्तुम् ॥ पवीराः । कुशलः । पूर्यते
 किम् ॥ पर्याप्तं भुञ्जे ॥ वृत्तमवे ॥ पाकः । त्यागः । भावः । दापः ॥
 संज्ञाप्रामक्येति च ॥ कर्त्तृवर्जिते कर्त्तृके भावे च वृत्तं संज्ञा
 प्राम संज्ञा प्राच ॥ प्रत्याहारः ॥ दीपतेऽस्मे दापः । विक्रियतेऽने
 जेति विक्रयः ॥ उपरत्यश्नीतेऽस्मात् । उपाधायः ॥ वृत्तं यद्वृत्तः ॥

२७

१७

नेषु खलपूइति सौभावादे इषभ्वः। दुर्भ्वः। दुर्ध्वः। दुः
 खेन शिष्यते दुःशासनः। कर्त्तृकर्मज्ञो श्वार्थः प्रोक्तो यदादि
 सुबोपपदे सुभूतजो खलः। अदुना छेन दुना छेन भूपते
 दुना छेन नवः भवता॥ अस्वाद्यः स्वाद्यः क्रियते स्वाद्यं
 कनः। तवा नीपो। भावकार्यप्रोः। आसितवम्॥ सध
 जीपुम्। वसेस्तवः कर्त्तृनिशिच॥ वसतीति वास्तवः। सौ २७
 कार्यमेवेति॥ एवेतिमा॥ भिदेतिमा॥ स्वगद्यः॥ स्वगानो

स्वयः। द्वितस्त्रिमकृतकृते॥ द्वितोधातोस्त्रिमकृधात्वर्थेनकृ
 तेऽर्थे। कनरोननिर्वृत्तः। कत्रिमः। पत्रिमः। लङ्। धातोर्न
 इकिस्तेस्तोभावादे। यत्तः। पात्रो॥ यत्तः। प्रचविचोःश
 ने॥ प्रश्नः। विश्नः॥ नक्षत्राः। स्वयः। अंतर्दिः। आदिः। प्रधिः।
 पाथोधिः। वात्रिधिः। प्रदभावे। होनम्। कनरागम्॥ साधना
 धानयोपेष्ट। पयतेऽनेनेतिपचनोऽग्निः। पयतेऽस्यां
 पयनीस्यात्। ईषदुःसुषुखत्तू॥ ईषदादिषुप्रयुज्यमा

द्वालोपः। नाकादे॥ वेपम॥ जेपम॥ तव्यादपोऽपि॥ चेतयः।
 वेपनीपः। दिस्पम॥ ईचलः॥ आकाकाकाकादलोपः॥ आकाक
 स्पवेईकाजः। देपम॥ जिपम॥ ग्लेपम॥ पशकत्॥ पवर्जोत्ताय
 । कादेस्वपप्रत्ययः॥ जप्पम॥ यम्पम॥ जत्पम॥ शक्पम॥ सप्पम
 महसांतापुशा॥ अवर्तमानोदसांताचेधातेछीशा॥ का
 र्थम॥ हाप्यम॥ वाह्यम॥ वात्पम॥ पाक्यम॥ जेग्यम॥ वाक्यम॥
 कश्चित्कुत्साभावः। पात्पम॥ पाक्यम॥ वाक्यम॥ कश्चित्कुत्साभावः।
 यम॥ अर्थम॥ योनावरपदे। इवर्तमानोदसांताचेधातेछीशा॥

२९ दृष्टव्यः ॥ इष्टव्यः ॥ स्वाध्यायः ॥ अध्येतव्यः ॥ अध्यापनीयः ॥ अध्येयः ॥ श्रे-
 तव्यः ॥ मननव्यः ॥ भावेवेष्टव्यः ॥ वहनीयः ॥ त्वयादीनां त्वत्वं नाना ॥ स्त्रिया-
 यजोभावे ॥ यजोदेष्टोः स्त्रियां भवत् ॥ इत्या ॥ वत्या ॥ समत्या ॥ निषद्या ॥
 निप्रत्या ॥ मन्या ॥ सुत्या ॥ शय्या ॥ भृत्या ॥ कृत्या ॥ कृमोपकुर्वो ॥ क्रिया ॥
 इष्टेति ॥ त्वेति निपातः ॥ सत्तेर्गुणाः ॥ प्रतिसर्ग्या ॥ अटा ॥ अद्या ॥ आस्या ॥
 जागर्तेर्गुणाः ॥ जागर्ग्या ॥ हनस्तः ॥ हत्या ॥ क्रिः ॥ धातोः क्रिः स्त्रियां भव-
 वे ॥ कृतिः ॥ वृद्धिः ॥ स्मृतिः ॥ अमानस्यदीर्घः ॥ शौन्तिः ॥ दन्तिः ॥ क्षौन्तिः ॥ शी-
 हवत्यो ॥ मर्ने ॥ संशीतिः ॥ हृतिः ॥ अहृदीनामिष्ट ॥ निगृहीतिः ॥ २९
 ग्लादेर्निः ॥ ग्लानिः ॥ न्यानिः ॥ त्वेनेतेर्वशोत्वमे ॥ नृशिः ॥ नृत्वादि

प्रकृतिप्रत्यययोर्मध्ये प्रत्ययाश्रितं कार्यं बलवत् ४

[illegible]

30

[illegible]

मीनातिभिर्नोतीत्यात्वं॥ प्रमाप॥ निमाप॥ एवंतीतीतो
रात्वं वेत्यादि विप्रियापिर्लाम्प

माने सम्भृत्य कश्चिन्ति॥ पराम्यगच्छति॥ अनेन पूर्व इत्येते च कृत्या॥ अ
पिलव्युपूर्वीत्यत्र सः अत्रपू॥ अत्रपिरेल्लुपूर्वे सः अत्र पादेशः॥ अत्रि शान्त्य
ल्लुपूर्वे सः किम्॥ संप्रधाये॥ आपोतेर्क॥ प्राप्य॥ प्राप्य॥ अत्र चिह्नो
भावः॥ प्रदाय॥ प्रस्थाप॥ प्रस्थाप विधाप॥ तत्कालेऽपि कश्चित्॥ नेत्रे सन्ति
सहस्रानि॥ सुरवे व्यादा यस्वपिति॥ दोनः पुनोपशान्त्य देदिश्व॥ सत्ता न
कर्त्तुं केषु धातुषु पूर्व काले धातो रोत्तु॥ सत्ता न स्य पदस्य दिर्वचनम्॥
पापं पापं गच्छति॥ भोजं भोजं॥ गच्छं गच्छं॥ अत्र चिह्नं॥ अत्र चिह्नं॥ अत्र चिह्नं॥
कचमादिषु स्वाये लोकोत्तम्॥ कचं कचम्॥ अत्र चिह्नं॥ अत्र चिह्नं॥ अत्र चिह्नं॥
शिराभि च वादीर्ष्यं॥ अत्र चिह्नं॥ अत्र चिह्नं॥ अत्र चिह्नं॥

स्मार्त्स्मार्त् भिन्नाः अत्रानां